

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับจำนวนวันนอนโรงพยาบาลหลังการผ่าตัดในผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจ

FACTORS ASSOCIATED WITH POSTOPERATIVE LENGTH OF HOSPITAL STAY IN CORONARY ARTERY BYPASS GRAFT PATIENTS

พรนภา เสงเจริญสุวรรณ 4936740 NSAN/M

พย.ม.(การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: เกศรินทร์ อุทธิยะประสิทธิ์ Ph.D.(Nursing), ศิริอร สีนุ D.N.Sc., พันธุ์ศักดิ์ ลักษณะบุญส่ง พ.บ., ว.ว.(ศัลยศาสตร์ทรวงอก)

บทคัดย่อ

จำนวนวันนอนโรงพยาบาลเป็นดัชนีชี้วัดผลลัพธ์การบริการที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วยขณะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล อย่างไรก็ตามพบการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนวันนอนโรงพยาบาลในผู้ป่วยไทยที่เข้ารับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจ การวิจัยเชิงบรรยายครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านร่างกาย (อายุ เพศ ภาวะโรคร่วม จำนวนวันนอนโรงพยาบาลก่อนผ่าตัด ภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด) ปัจจัยด้านการทำงานของหัวใจ (EF) ปัจจัยด้านจิตใจ (สภาพอารมณ์) และปัจจัยด้านการผ่าตัด (ระยะเวลาใช้เครื่องหัวใจ-ปอดเทียม: CPB time, ชนิดของการผ่าตัด) กับจำนวนวันนอนโรงพยาบาลหลังการผ่าตัดในผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจ (CABG) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก เกณฑ์ในการคัดเลือกคือผู้ป่วยหลอดเลือดหัวใจตีบอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 18 ปี ที่เข้ารับการรักษาโดยการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจครั้งแรกทั้งเพศหญิงและเพศชายในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ จำนวน 109 ราย ระหว่างตุลาคม 2551 ถึง กุมภาพันธ์ 2552 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล การเจ็บป่วยและการรักษา แบบประเมินโรคร่วม และแบบประเมินสภาพอารมณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีจำนวนวันนอนโรงพยาบาลหลังการผ่าตัดนาน 4 ถึง 15 วัน เฉลี่ย 7.3 วัน (SD 2.1) ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 72.5 อายุเฉลี่ย 63.1 $\pm$ 9.5 ปี โรคร่วมที่พบมากที่สุดคือ เบาหวาน และโรคไตตามลำดับ มีจำนวนวันนอนโรงพยาบาลก่อนผ่าตัดเฉลี่ย 2.2 วัน (SD 1.4) ภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัดที่พบมากที่สุดคือ หัวใจเต้นผิดจังหวะชนิด AF กลุ่มตัวอย่างมีค่า EF เฉลี่ย 54.3% (SD 16.2) คะแนนรวมของสภาพอารมณ์ก่อนผ่าตัดเฉลี่ย 10.5 คะแนน โดยพบว่าสภาพอารมณ์ที่เป็นปัญหาและมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความสับสนและความวิตกกังวลตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการผ่าตัด CABG เพียงชนิดเดียว มีค่า CPB time เฉลี่ย 89.9 นาที (SD 40.1) และพบว่า อายุ ภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด ชนิดของการผ่าตัด และ CPB time มีความสัมพันธ์กับจำนวนวันนอนโรงพยาบาลหลังการผ่าตัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) อย่างไรก็ตาม เพศ ภาวะโรคร่วม จำนวนวันนอนโรงพยาบาลก่อนผ่าตัด สภาพอารมณ์ก่อนผ่าตัด และ EF ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนวันนอนโรงพยาบาลหลังการผ่าตัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยที่ได้แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด ชนิดของการผ่าตัด และระยะเวลาใช้เครื่องหัวใจ-ปอดเทียม กับจำนวนวันนอนโรงพยาบาลหลังการผ่าตัดในผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจ ดังนั้นการปฏิบัติการพยาบาลที่จะช่วยให้ผู้ป่วยหลังผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจลดจำนวนวันนอนในโรงพยาบาลนั้น พยาบาลควรคำนึงถึง อายุ ภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด ชนิดของการผ่าตัด และระยะเวลาใช้เครื่องหัวใจ-ปอดเทียม เป็นสำคัญ

คำสำคัญ: จำนวนวันนอนโรงพยาบาลหลังการผ่าตัด / การผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจ / ปัจจัยด้านร่างกาย / ปัจจัยด้านการทำงานของหัวใจ / ปัจจัยด้านจิตใจ

FACTORS ASSOCIATED WITH POSTOPERATIVE LENGTH OF HOSPITAL STAY IN CORONARY ARTERY BYPASS GRAFT PATIENTS

PORNNAPA HENGCHAROENSUWAN 4936740 NSAN/M

M.N.S.(ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: KETSARIN UTRIYAPRASIT, Ph.D.(NURSING),
SIRIORN SINDHU, D.N.Sc., PANSAK LAKSANABUNSONG, M.D.

ABSTRACT

The length of hospital stay has been used as an indicator of an outcome that can define the quality of care. However, factors associated with postoperative length of hospital stay have never been assessed in Thai coronary artery bypass graft patients. This descriptive research aimed to examine the association between patient factors (age, sex, co-morbidity, preoperative length of hospital stay and number of complication), cardiac factors (Ejection Fraction: EF), psychological factors (mood state), operation factors (cardiopulmonary bypass time: CPB time and type of surgery) and postoperative length of hospital stay in coronary artery bypass graft patients. The convenient sample consisted of 109 coronary artery disease patients, age 18 and older, who were admitted into the Super Tertiary hospital for the first time for elective coronary artery bypass grafting surgery during October, 2008 to February, 2009. Data were collected by interview questionnaires regarding sociodemographic and clinical data, co-morbidity and mood state. Data were analyzed using a statistical analysis program by descriptive statistic, Pearson's product moment correlation and Spearman rank correlation coefficient.

The results revealed that the postoperative length of hospital stay ranged from 4 to 15 days with the average being 7.3 days. The majority of participants were men (72.5%) with an average age of 63.1 ± 9.5 years. Participants reported co-morbid diseases as being diabetes mellitus and renal disease. A major complication was Atrial Fibrillation. The average preoperative length of hospital stay for the entire sample was 2.2 days (SD 1.4). The EF averaged 54.3% (SD 16.2). The total mood disturbance score averaged 10.5 points. The most common negative mood states were confusion and anxiety. The majority of patients had only CABG surgery, with the CPB time averaged 89.9 min (SD 40.1). Factors significantly associated with postoperative length of hospital stay were age, number of complications, type of surgery and CPB time ($p < .05$). However, sex, co-morbidity, preoperative length of hospital stay, mood state and EF were not significantly associated with the postoperative length of hospital stay. Details concerning the exact relationship of these studied factors to the patients' postoperative length of hospital stay are contained in the body of the thesis.

The findings in this study revealed that there was an associated between age, number of complications, type of surgery, CPB time and postoperative length of hospital stay in CABG patients. Thus, the proper and effective nursing care to promote a shortened length of hospital stay for CABG patients should consider age, number of complications, type of surgery, and CPB time.

KEY WORDS: POSTOPERATIVE LENGTH OF HOSPITAL STAY / CORONARY
ARTERY BYPASS GRAFT / PATIENT FATOR / CARDIAC FACTOR /
PSYCHOLOGICAL FACTOR

154 pages